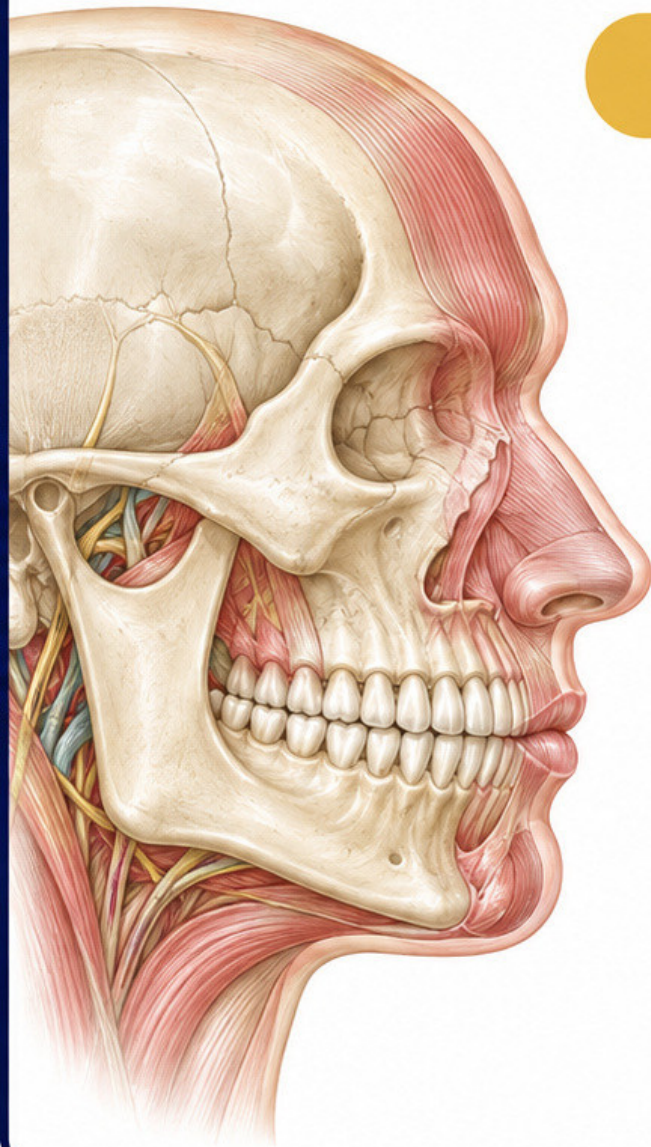

MODULE 02

TANDANATOMIE EN TANDMORFOLOGIE

16 visuele mindmaps

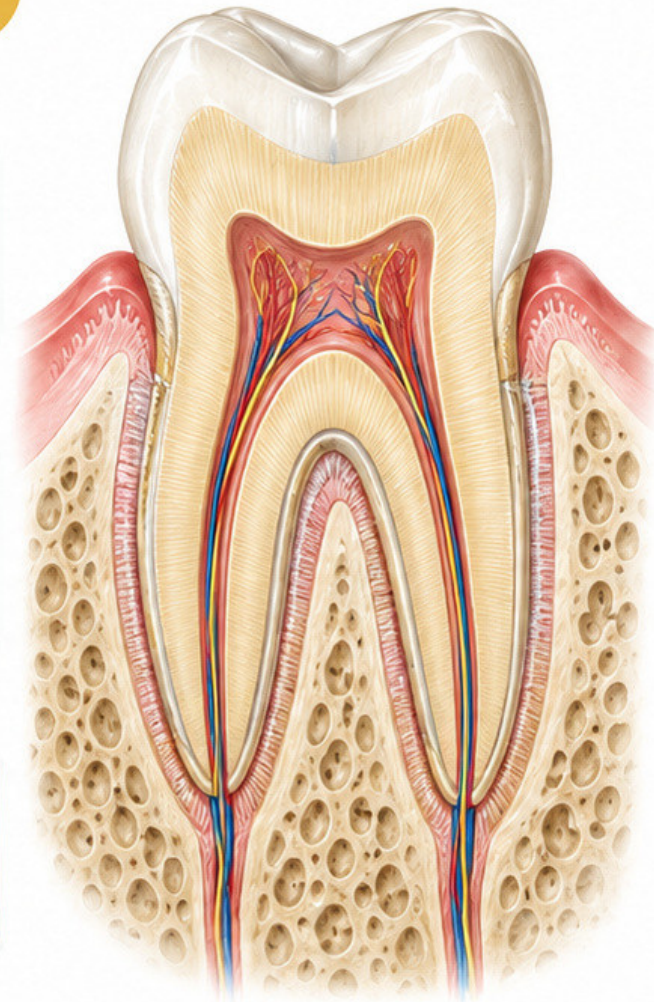
Gebruik de
FDI-nummering

Herken tandvlakken
en tandvormen

Verbind kroon,
wortel en steunweefsel

1 KWADRANT 1

Bovenkaak rechts

18 17 16 15 14 13 12 11

2 KWADRANT 2

Bovenkaak links

28 27 26 25 24 23 22 21

4 KWADRANT 4

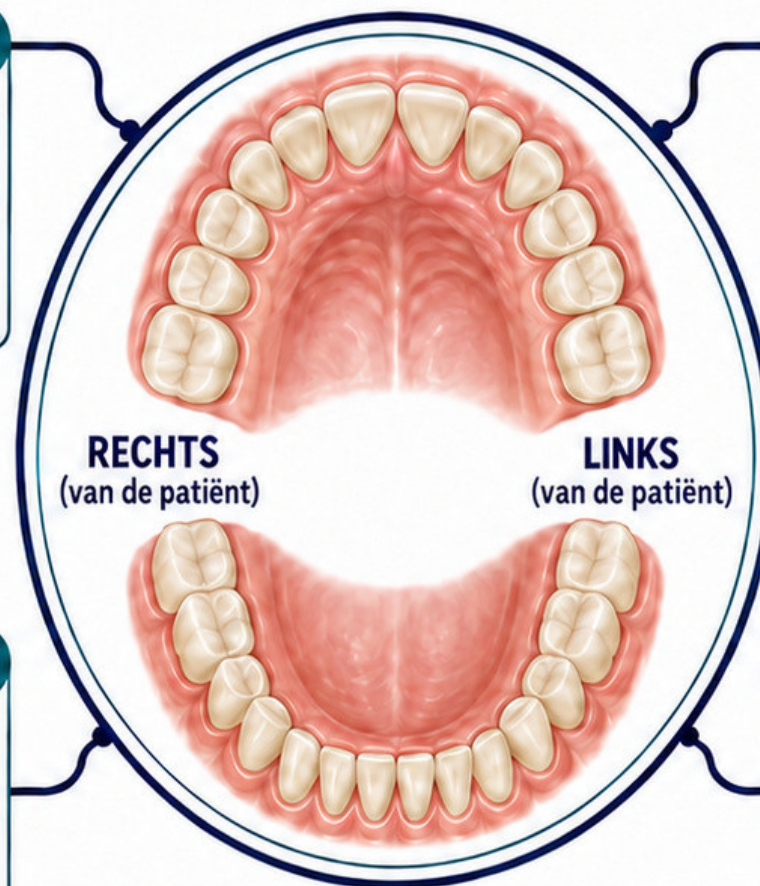
Onderkaak rechts

48 47 46 45 44 43 42 41

3 KWADRANT 3

Onderkaak links

38 37 36 35 34 33 32 31

5 VOORBEELDEN

11 = centrale
incisief rechtsboven

21 = centrale
incisief linksboven

36 = eerste molaar
linksonder

46 = eerste molaar
rechtsonder

6 LEGENDA

1e cijfer: kwadrant 1 – 4

2e cijfer: positie vanaf de middellijn 1 – 8

MINDMAP 23 | Tandvlakken en richtingen

1 Mesiaal

- richting de mediaanlijn.

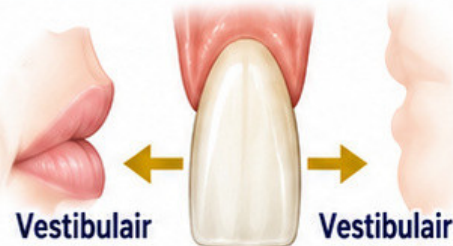
2 Distaal

- van de mediaanlijn af.

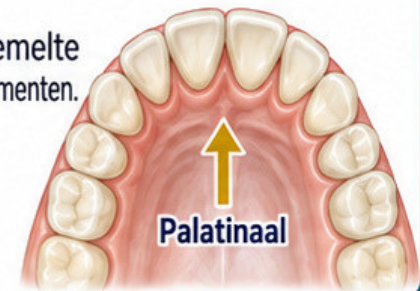
3 Vestibulair

- naar lip of wang.

4 Palatinaal

- naar het gehemelte bij bovenkaakelementen.

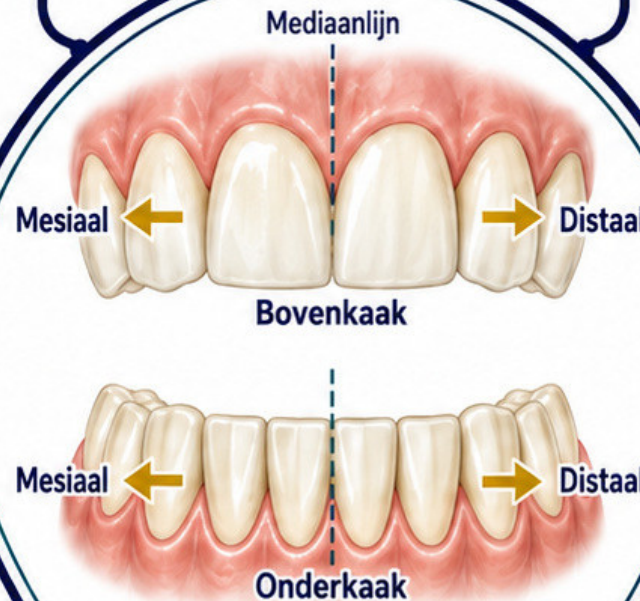
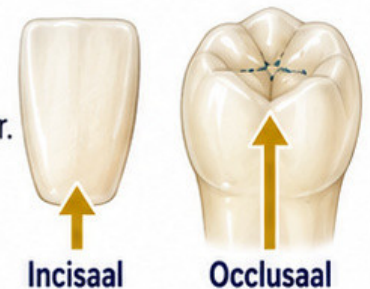
5 Linguaal

- naar de tong bij onderkaakelementen.

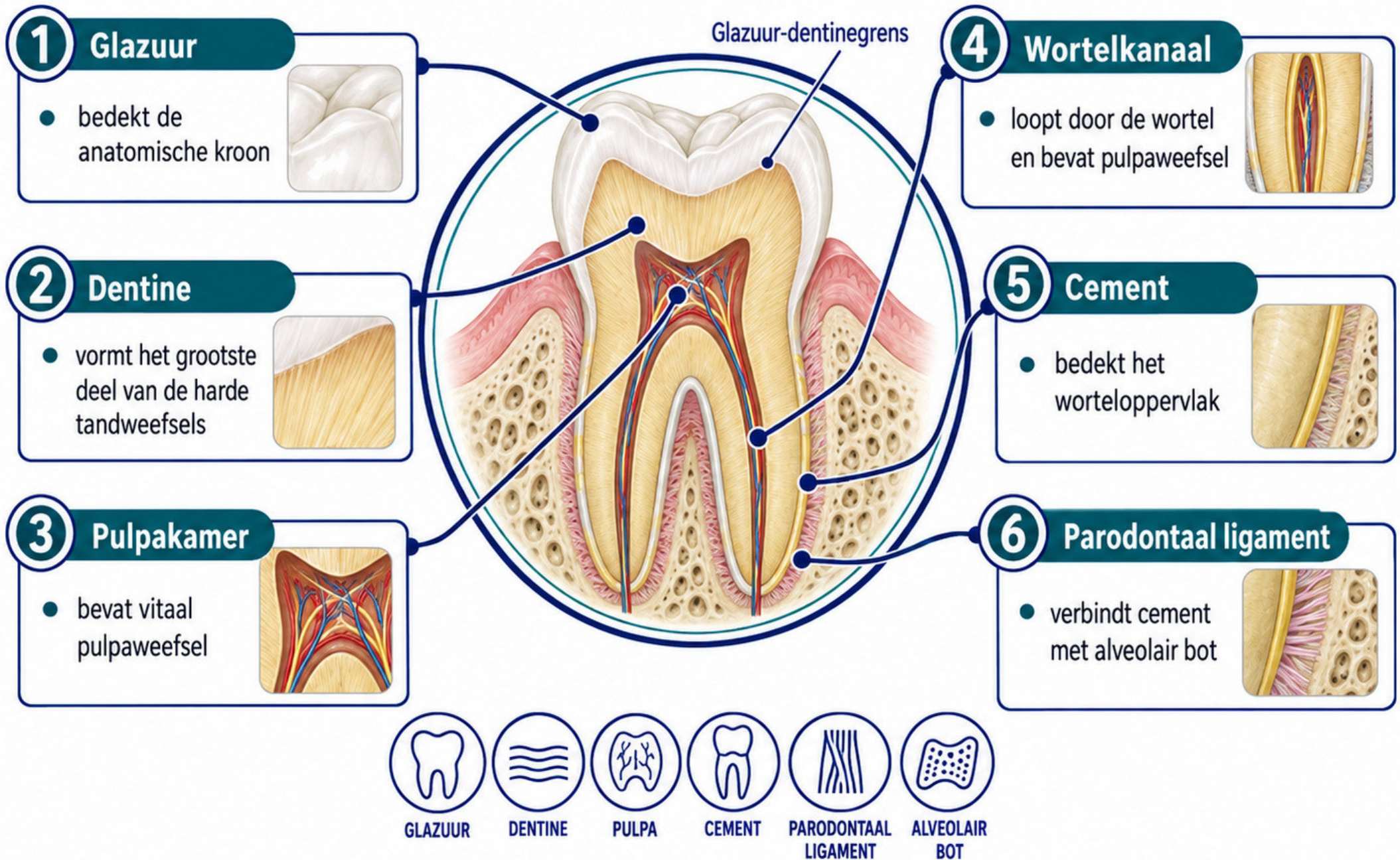
6 Incisaal en occlusaal

- snijrand bij frontelementen, kauwvlak bij posterior.

**TANDVLAKKEN
EN RICHTINGEN**

MINDMAP 24 | Glazuur dentine en pulpa

1 KROON

- brede, afgeplatte kroon
- labiaal convex

2 SNIJRAND

- recht
- lichte mamelonen bij eruptie

3 LINGUAAL

- cingulum
- marginale lijsten
- fossa

VORM EN FUNCTIE

centraal   lateraal
van voren

centraal   lateraal   centraal   lateraal
van linguaal   van proximaal

4 WORTEL

- één wortel
- apicaal vaak distaal gebogen

5 CONTACT

- mesiaal en distaal
- steun van papil

6 KLINISCH

- esthetiek
- restauratieve vorm

MINDMAP 26 | Onderincisieven

1. KROON

- smal
- geringe mesiodistale breedte

2. SNIJRAND

- bijna recht
- labiale convexiteit

3. LINGUAAL

- ondiepe fossa
- subtiel cingulum

4. WORTEL

- één
- mesiodistaal afgeplat

5. VARIATIE

- laterale incisieven vaak iets groter

6. KLINISCH

- contacten
- crowding
- restauratieve contour

KLEIN EN SYMMETRISCH

LINGUAAL

FRONTAAL

MEDIAAL

DISTAAL

1. KROON

- prominente cuspid
- lange kroon

2. WORTEL

- doorgaans de langste wortel

3. FUNCTIE

- geleiden
- scheuren

4. BOOG

- overgang front naar zijdelingse delen

5. CONTACT

- mesiaal en distaal
- steun van de tandboog

6. KLINISCH

- palpatie
- eruptieroute
- esthetiek

HOEKTANDEN

MINDMAP 28 | Bovenpremolaren

1 EERSTE

- vaak twee cuspides
- twee wortels komen voor

Eerste
bovenpremolaar
(buccaal)

2 TWEEDE

- vaak twee cuspides
- doorgaans één wortel

Tweede
bovenpremolaar
(buccaal)

3 OCCLUSAAL

- centrale groeve
- fossae

Eerste
bovenpremolaar
(proximaal)

OVERGANG NAAR DE KIEZEN

Tweede
bovenpremolaar
(proximaal)

4 CUSPIDE

- buccaal vaak hoger

5 KANALEN

- variabel
- anatomie vooraf beoordelen

Eerste
bovenpremolaar
occlusaal)

Tweede
bovenpremolaar
occlusaal)

6 KLINISCH

- restauratie
- endodontische variatie

MINDMAP 29 | Onderpremolairen

1 EERSTE

vaak twee cuspides

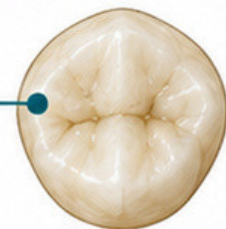
BUCCAAL

LINGUAAL

3 OCCLUSAAL

dwarse groeve kan voorkomen

OCCLUSAAL

ONDERSTE EERSTE PREMOLAAR

5 FUNCTIE

pletten en vermalen

2 TWEEDE

variabele kroonvorm

BUCCAAL

OCCLUSAAL

ONDERSTE TWEEDE PREMOLAAR

4 WORTELS

meestal één;
soms variaties

VARIATIE
EN OVERGANG

6 KLINISCH

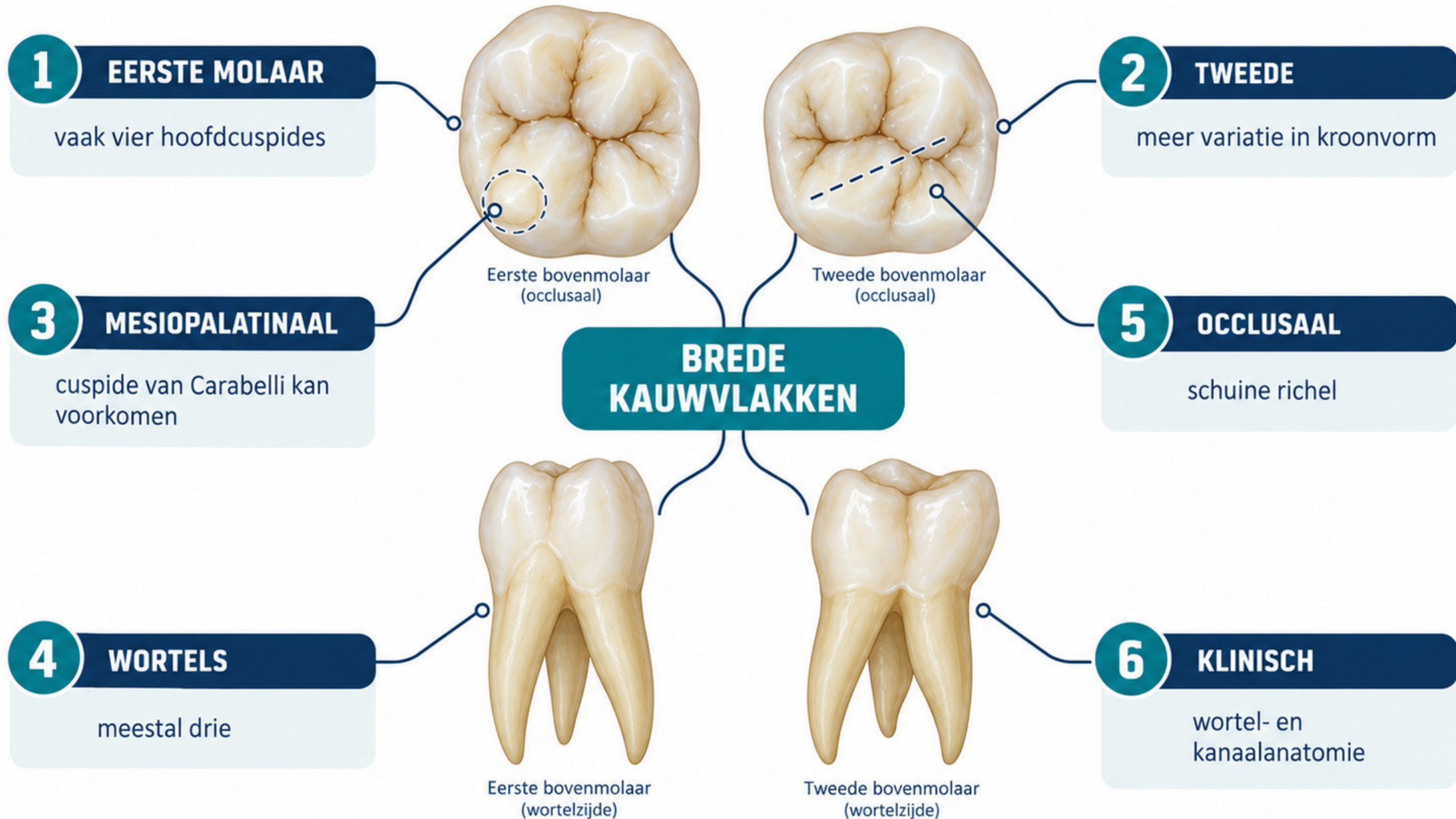
morfologie en occlusie

OdontoMaps

MINDMAP 30 | Bovenmolaren

EERSTE
ONDERMOLAAR

TWEEDE
ONDERMOLAAR

1 EERSTE

vaak vijf cuspides

3 OCCLUSAAL

Y-, +- of kruispatroon

5 MESIALE WORTEL

vaak twee kanalen

2 TWEEDE

vaak vier cuspides

4 WORTELS

mesiaal en distaal

6 KLINISCH

variatie vooraf
herkennen

TWEE WORTELS

OdontoMaps

MINDMAP 32 | Melkgebit

1

INCISIEVEN

eerste doorbraak meestal
rond 6 maanden

3

CANINI

vullen overgang naar
molaren

2

TOTAAL

20 elementen

4

EERSTE MELKMOLAREN

onderdeel van melkgebit

20

MELKELEMENTEN

5

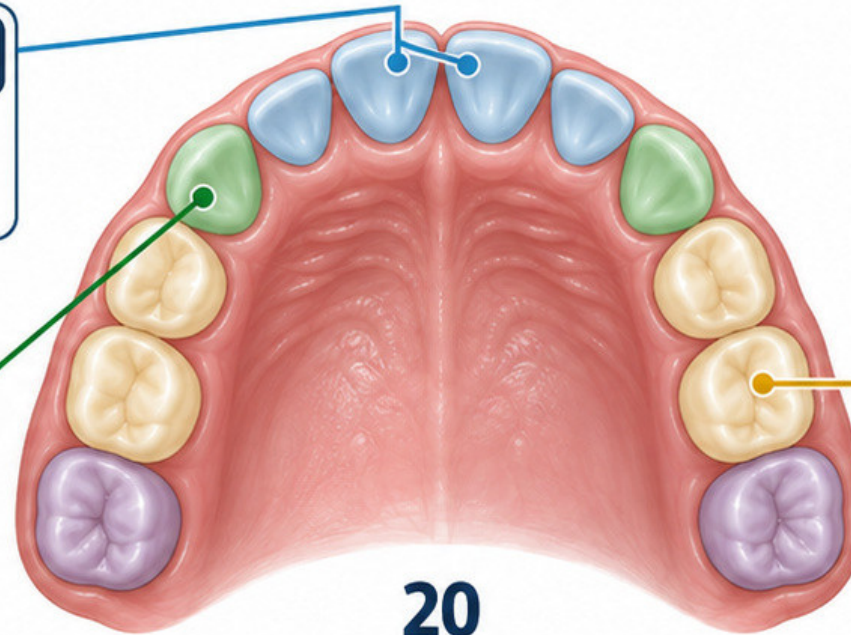
TWEEDE MELKMOLAREN

achterin melktandboog

6

EERSTE BLIJVENDE MOLAREN

breken achter melkmolaren
door; vervangen geen melktand

MINDMAP 33 | Blijvend gebit

1 INCISIEVEN

acht elementen

- acht elementen
- in elke kwadrant twee incisieven: centraal en lateraal
- snijfunctie
- hebben één wortel

3 PREMOLAREN

acht elementen

- acht elementen
- in elke kwadrant twee premolaren: eerste en tweede
- vermaalfunctie
- hebben meestal één of twee wortels

5 DERDE MOLAREN

variabel aanwezig

- variabel aanwezig (0 tot 4 elementen)
- in elke kwadrant één derde molaar
- eruptie meestal tussen 17 en 25 jaar
- hebben meestal meerdere wortels

2 CANINI

vier elementen

- vier elementen
- in elke kwadrant één caninus
- scheurfunctie
- hebben één lange, sterke wortel

4 MOLAREN

twalf elementen

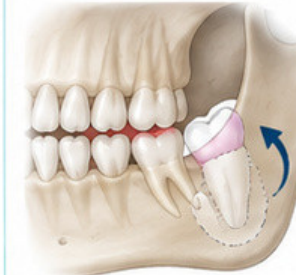

- twaalf elementen
- in elke kwadrant drie molaren: eerste, tweede en derde
- vermaalfunctie
- hebben meerdere wortels (meestal drie in bovenkaak, twee in onderkaak)

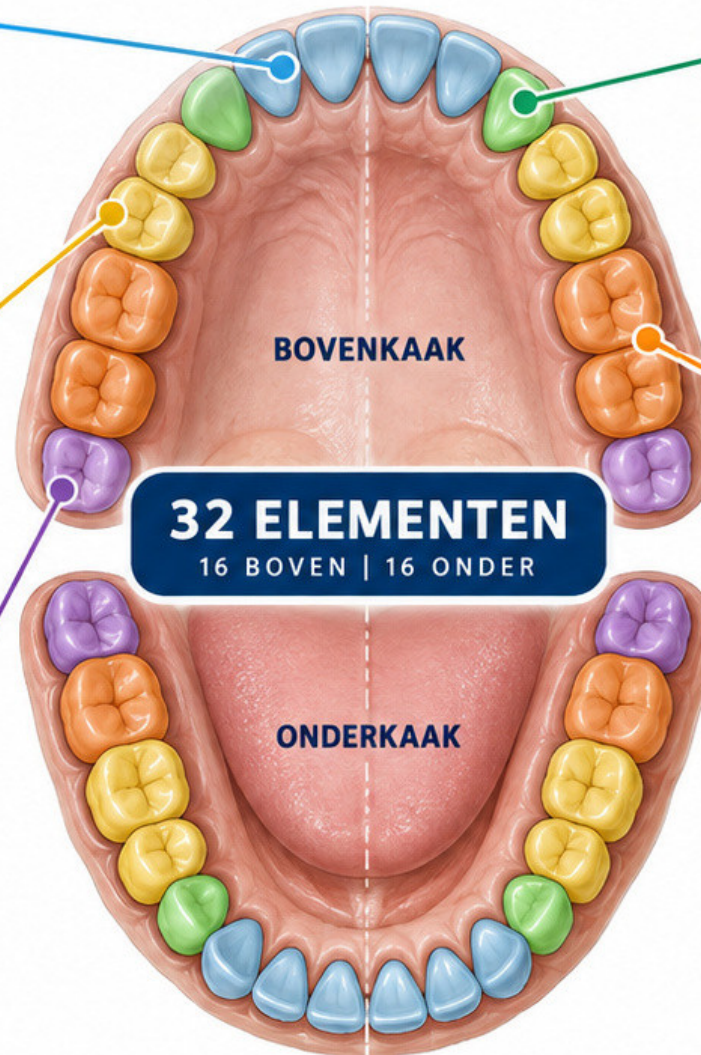
6

KLINISCH

eruptie en ruimte

- eruptie van blijvend gebit tussen 6 en 25 jaar
- derde molaren zijn variabel aanwezig
- ruimtegebrek kan leiden tot retentie of impactie van derde molaren
- klinische beoordeling met anamnese, klinisch onderzoek en röntgenonderzoek

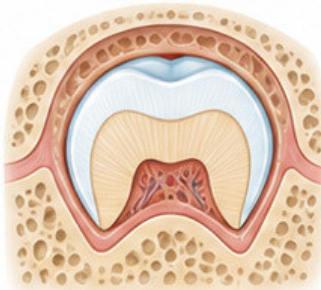
 OdontoMaps

ALLES IN KAART VOOR TANDHEELKUNDE

KENNIS. OVERZICHT. TOEPASSING.

1 KROONVORMING

- vóór doorbraak
- glazuur, dentine en pulpa ontstaan
- kroon is voltooid voor de tand doorbreekt

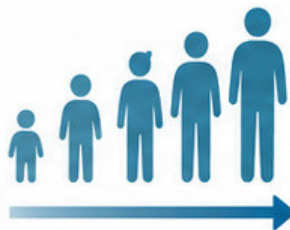
3 WORTELFORMING

- gaat na doorbraak door
- wortel groeit in lengte en dikte
- apex blijft open tijdens de groei

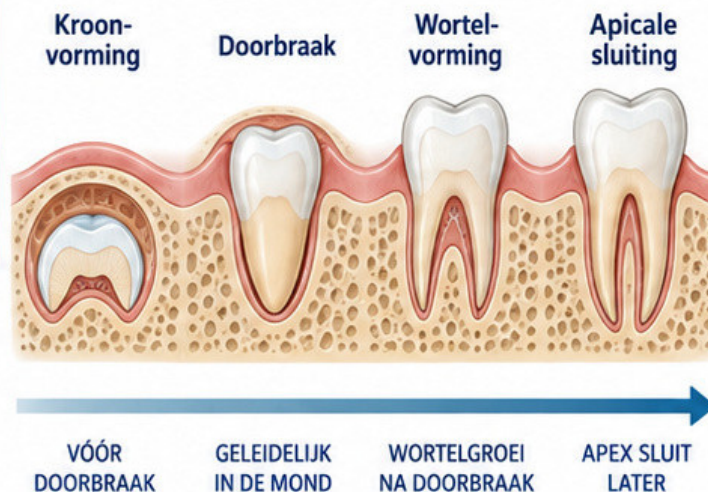
5 TIMING

- individuele variatie
- verschilt per tandtype
- beïnvloed door erfelijkheid, geslacht en algemene ontwikkeling
- gebruik richtleeftijden, geen vaste waarde

INDIVIDUELE VARIATIE

ONTWIKKELING IN FASEN

VÓÓR
DOORBRAAK

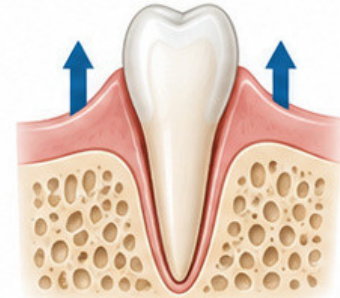
GELEIDELIJK
IN DE MOND

WORTELGROEI
NA DOORBRAAK

APEX SLUIT
LATER

2 DOORBRAAK

- geleidelijk in de mond
- tand beweegt door bot en gingiva
- kroon verschijnt stapsgewijs
- volledige doorbraak kan enige tijd duren

4 APICALE SLUITING

- pas na wortelgroei
- wortelpunt sluit geleidelijk
- meestal 1–3 jaar na doorbraak
- daarna is de wortel volledig gevormd

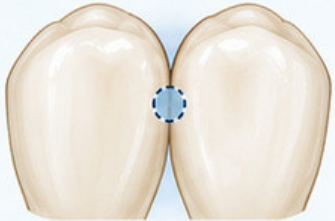

6 KLINISCH

- volg ontwikkeling in context
- beoordeel met anamnese, klinisch onderzoek en röntgen
- let op afwijkingen en vertraagde of versnelde ontwikkeling

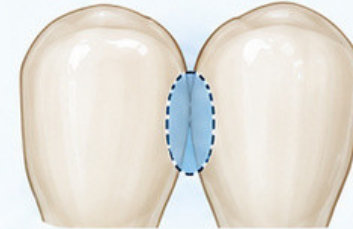

1 CONTACTPUNT

nabijheid tussen
buurelementen

2 CONTACTVLAK

verbreed bij
slijtage

3 INTERDENTALE RUIMTE

vorm afhankelijk
van tandpositie

5 OCCLUSALE EMBRASURE

ruimte boven
contact

4 GINGIVALE EMBRASURE

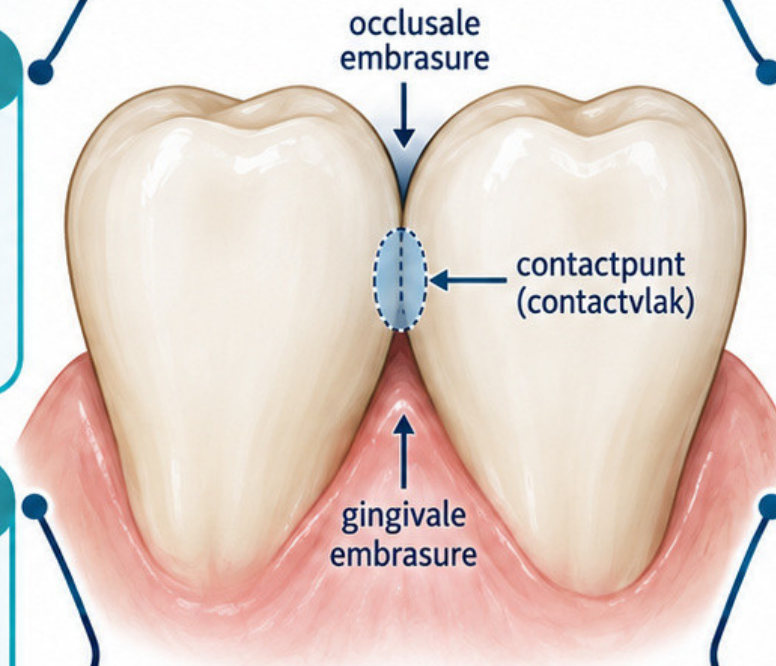
ruimte voor
papil

6 KLINISCH

reiniging en
restauratiecontour

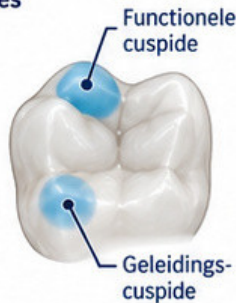
CONTACT EN RUIMTE

1 CUSPIDES

functionele en geleidingscuspides

- **Functionele cuspides:** dragen de hoofdbelasting (bijv. mesiobuccale cuspide boven, mesiolinguale cuspide onder).
- **Geleidingscuspides:** zorgen voor geleiding bij excentrische bewegingen (bijv. distale cuspides).

2 FOSSAE

centrale en driehoekige fossae

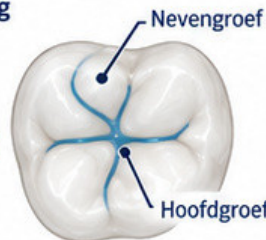
- **Centrale fossae:** grootste inzinking, gelegen in het midden van het occlusale vlak (bijv. centrale fossa in boven- en ondermolaren).
- **Driehoekige fossae:** liggen mesiaal, distaal of linguaal/buccaal, begrensd door cuspides en richels.

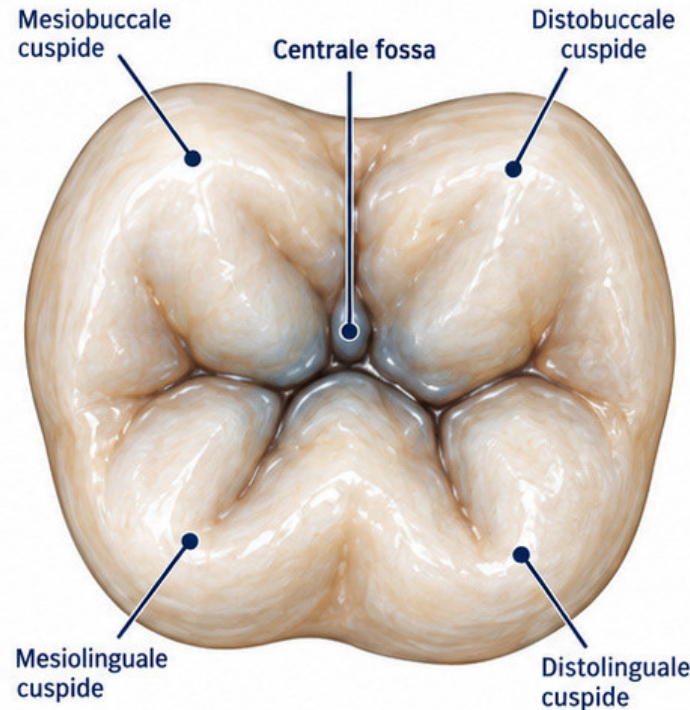
3 GROEVEN

hoofd- en nevenontwikkeling

- **Hoofdgroeven:** ontstaan door het samensmelten van ontwikkelingsgroeven; bepalen het basispatroon (bijv. centrale groef).
- **Nevengroeven:** secundaire groeven; variabel in aantal en ligging, kunnen extra retentie geven.

OCCLUSAAL AANZICHT MOLAAR

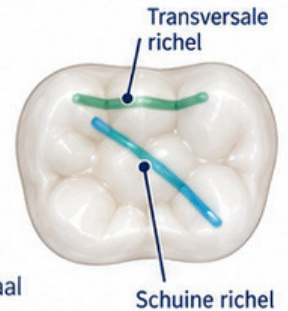
VORM STUURT FUNCTIE

OCCLUSALE ANATOMIE
ALS BASIS VOOR EEN DUURZAAM RESULTAAT

4 RICHELS

transversaal en schuin

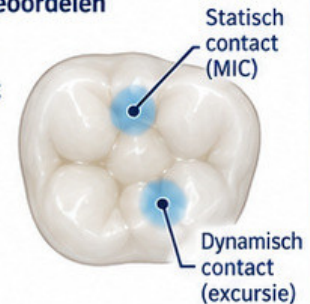
- **Transversale richels:** verbinden tegenoverliggende cuspides (bijv. mesiale en distale transversale richel).
- **Schuine richels:** verlopen schuin over het occlusale vlak (bijv. oblique richel in bovenmolaren: van mesiobuccaal naar distolinguaal).

5 CONTACTEN

statisch en dynamisch beoordelen

- **Statische contacten:** bij maximale intercuspitatie (MIC); punt- of vlakcontacten op de cuspidentoppen en richels.
- **Dynamische contacten:** tijdens excentrische bewegingen; bepalen de geleiding en moeten vrij van interferenties zijn.

6 KLINISCH

restauratie anatomisch vormgeven

- Respecteer de natuurlijke occlusale morfologie.
- Reproduceer cuspides, fossae, groeven en richels functioneel.
- Zorg voor correcte statische en dynamische contacten.
- Doel: een duurzame, functionele en plaquevriendelijke restauratie.

Samen voor betere mondzorg

MINDMAP 37 | Integratiekaart tandanatomie en tandmorfologie

1. TANDGROEPEN

incisief   hoektand   premolaar   molaar

2. KRONEN

cuspides   snijrand   contactvlakken

3. WORTELS

aantal en vorm verschillen per tandgroep

5. GEBIT

melkgebit

blijvend gebit

VAN VORM NAAR FUNCTIE

INCISIEF

HOEKTAND

PREMOLAAR

MOLAR

4. OPPERVLAKKEN

6. KLINISCH

anatomie ondersteunt
diagnose en restauratie